

Asia: VN/16835/2024

Lausuntopyyntö etukäteismaksusta tuomioistuimissa

Lausunnonantajan lausunto

Miten katsotte etukäteismaksun vaikuttavan asianosaisen harkintaan asiansa saattamisesta tuomioistuimen ratkaistavaksi?

Esiselvityksen perusteella etukäteismaksu lisää asianosaisen ennakkollista harkintaa, kun oikeudenkäynnin kustannus konkretisoituu jo asian vireillepanovaiheessa. Tämä ohjaa arvioimaan aiempaa tarkemmin asian merkitystä, menestymisedellytyksiä sekä vaihtoehtoisia asian käsittelyn ja riidanratkaisun keinoja ennen tuomioistuinkäsittelyn käynnistämistä.

Esiselvityksen perusteella etukäteismaksun vaikutus kohdistuu erityisesti vähäintressisiin ja rajatapauksiin, joissa oikeussuojan tarve ei ole selkeä. Näissä tilanteissa etukäteismaksun arvioidaan vähentävän tuomioistuimiin saatettavien asioiden määrää ja ohjaavan asianosaisia sovinnollisiin ratkaisuihin. Tärkeää on osana arviointia huomioida riski siitä, että etukäteismaksu voi joissakin tilanteissa nostaa kynnyistä myös perusteltujen vaatimusten esittämiseen, erityisesti taloudellisesti heikommassa asemassa olevien osalta.

Päijät-Hämeen hyvinvointialue katsoo, että on tavoiteltavaa vahvistaa nykyisestään harkintaa tuomio-istuinasioiden vireillepanoissa. Etukäteismaksun katsotaan toivottavalla tavalla lisäävän tätä harkintaa erityisesti häirintätarkoituksissa sekä impulsiivisissa riitauttamisissa tehtävissä vireillepanoissa ja siten johtavan niiden vähentymiseen.

Onko teillä muuta lausuttavaa?

Päijät-Hämeen hyvinvointialue katsoo, että esiselvityksen perusteella etukäteismaksujärjestelmällä on saavutettavissa hallinnollisia ja taloudellisia hyötyjä. Maksujen perinnän tehostuminen ja perintäprosessin keveneminen vähentävät hallinnollista työtä ja voivat parantaa valtion maksukertymää. Etukäteismaksu on myös kansainvälisesti tarkastellen pääsääntöinen toimintatapa.

Keskeisenä edellytyksenä etukäteismaksun käyttöönotolle on oikeusturvan toteutumisen varmistaminen. Etukäteismaksu ei saa muodostaa tosiasiallista estettä tuomioistuimeen pääsulle, mikä edellyttää selkeää ja kattavaa sääntelyä muun muassa maksuvapautuksista, oikeusavusta sekä maksujen

palauttamisesta.

Kokonaisuutena Päijät-Hämeen hyvinvointialue pitää etukäteismaksua perusteltuna kehittämissuuntana, mikäli sen käyttöönotto toteutetaan hallitusti, vaiheittain sekä oikeusturva- ja yhdenvertaisuusnäkökohdat riittävästi huomioon ottaen.

Viljakainen Maarit

Päijät-Hämeen hyvinvointialue - hallintojohtaja Sari Lahti